

Шимків А. Л., курсант 3-го курсу навчально-наукового інституту № 1 Національної академії внутрішніх справ
Науковий керівник: доцент кафедри оперативно-розшукової діяльності, кандидат юридичних наук *Ємець О. М.*

ПРОТИДІЯ ТОРГІВЛІ ОРГАНАМИ ЛЮДИНИ

Відповідно до ст. 3 Конституції України, людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Але, на жаль, дійсність сьогодення залишається не такою позитивною, якою б хотілось і факти вилучення органів та тканин людини з метою незаконного продажу набирають все більшого розмаху. Це явище є безперечною реальністю і становить загрозу як для окремої особи, так і для цілої держави загалом.

Сьогодні існує велика кількість факторів, які розвивають незаконну трансплантацію органів та тканин людини в Україні. Однією з визначальних умов даного явища ми можемо виділити низький рівень життя та недостатню обізнаність громадян нашої держави про усі негативні наслідки працевлаштування закордоном, а особливо нелегального перебування за межами України. Прагнучи одержати роботу закордоном, багато громадян нашої держави не підозрюють того, що стають жертвами так званого «чорного ринку». Не можна не виділити і значного розриву між найбагатшими та абсолютною більшістю населення нашої країни, що призводить до справжньої прірви між ними і цим самим провокує занепад суспільства, зневіру у позитивні зміни та власні сили.

Проаналізовано причини та умови торгівлі людськими органами, серед яких виділяють низький рівень життя людей, відсутність реальної інформації про проблему, активну міжнародну трудову міграцію, організовану злочинність, високий рівень прибутку від даного виду кримінального бізнесу.

На нашу думку, для вирішення проблеми доцільно ввести в Україні програму соціального захисту громадян закордоном,

проведення попереджувальних заходів і соціальних кампаній, особливо серед дітей, молодих людей, а також сімей у складних життєвих обставинах, безробітних, а також ознайомлення суспільства з міжнародними нормативно-правовими актами.

Незважаючи на те, що в у нас діє велика кількість законів у різних сферах діяльності, але мабуть найефективнішим шляхом вирішенням саме цієї проблеми буде значне покращення рівня життя громадян, шляхом забезпечення захисту від свавілля влади, бюрократизму та невивплат заробітної плати.

Ще вагомою передумовою зростання кількості злочинів, пов'язаних з незаконною трансплантацією органів та тканин людини є невеликий рівень поінформованості населення та замовчування даної проблеми. Тому доречним буде запровадити трансляцію документальних фільмів, передач, реклами, щодо явища торгівлі людьми, людськими органами та тканинами, які сприятимуть висвітленню та обговоренню цієї проблеми. Проте щоб зацікавити особу матеріал повинен бути реалістичним і серйозним, аби глядач не забув про нього після закінчення передачі. Час показу таких фільмів мусить збігатися з тим, коли більшість працюючих громадян знаходяться перед екранами своїх телевізорів. Але, на жаль, це серйозна проблема, оскільки телевізійні канали не зацікавлені у виділенні телевізійного «прайм-тайму» (кращий ефірний час) під програми соціального змісту. Інформаційні кампанії залишаються основним методом відвернення торгівлі органами людини.

У ході вивчення та аналізу усіх аспектів розвитку торгівлі органами та тканинами людини, ми обміркували та можемо запропонувати наступні рішення даної проблеми, а саме:

- встановлення постійного контролю за роботою моргів під час патологоанатомічних експертиз шляхом фото або відео фіксації, а також встановлення регулярної перевірки належного стану проведення таких експертиз, оскільки мають місце випадки незаконного вилучення органів людини, наприклад очних яблук у трупів без відома родичів;

- заснування спеціального контролюючого комітету, який входить до структури Міністерства охорони здоров'я

України, співпрацюватиме із Національною поліцією України та здійснюватиме нагляд за правомірністю проведення патологоанатомічних експертиз. Також необхідно створити нормативно-правову базу, зокрема розробити та затвердити Положення, яке буде закріплювати порядок перевірки моргів, а також виявлення порушень законодавства у сфері незаконної трансплантації. На нашу думку, спеціальний контролюючий комітет повинен знаходитися у м. Києві і налічувати від 5 до 10 компетентних осіб, які проводитимуть перевірку та контролюватимуть роботу моргів у різних областях України;

– встановлення офіційного дозволу України на трансплантацію органів та тканин померлих від аварій чи за інших умов людей, оскільки, як відомо, деякі органи живуть дуже короткий проміжок часу, а це зменшує шанси на перевезення та подальшу трансплантацію цих органів реципієнту.

У ході даного дослідження визначено та обґрунтовано першочергові заходи протидії незаконній торгівлі органами людини, котрі мають бути спрямовані на запобігання факторам втягнення осіб у незаконну торгівлю органами і тканинами людини, зокрема, серед загальносоціальних виділено такі: економічні, соціальні, культурологічні, морально-етичні, організаційні.

З'ясовано, що в системі загальносоціального запобігання торгівлі органами і тканинами людини важливе значення має розробка та реалізація Національної програми боротьби із торгівлею органами і тканинами людини в Україні. Перед нашою державою сьогодні стоїть нагальне стратегічне завдання – створення сучасної та ефективної національної системи запобігання торгівлею людськими органами з метою забезпечення контрольованості даного явища з боку держави.

На основі аналізу чинників, що спричиняють розвиток торгівлі органами людини в Україні, з'ясовано, що головним завданням Уряду України має бути підвищення рівня життя громадян, створення належних умов для праці всередині держави. З урахуванням існуючого досвіду та рекомендацій фахівців, визначаємо найбільш розповсюджені форми взаємодії

слідчого з працівниками оперативних підрозділів поліції в протидії торгівлі органами людини:

1. Інформування слідчого про наявну оперативну інформацію з метою планування її спільної реалізації та подальшого використання в кримінальному провадженні.

2. Спільна підготовка та направлення запиту про міжнародну правову допомогу.

3. Спільне планування та реалізація оперативно-розшукових матеріалів щодо торгівлі органами людини.

4. Спільне планування та проведення слідчих (розшукових) дій, насамперед негласних, а також тактичних операцій.

5. Співпраця з правоохоронними органами іноземних держав і міжнародними правозахисними організаціями при проведенні спільних операцій.

6. Обмін інформацією з правоохоронними органами іноземних держав з питань переслідування осіб, які вчиняють злочини, пов'язані із торгівлею органами, або сприяють їх вчиненню.

Дослідження проблеми торгівлі органами людини, дозволяє зробити певні висновки. Так, співпраця з неурядовими організаціями та ЗМІ дозволяє інформувати суспільство про проблему торгівлі органами людини. Власне проблема торгівлі органами людини має економічні витoki, а це становить значну загрозу національній безпеці України. Встановлено, що на міжнародному рівні досі не розроблено єдиного підходу до вирішення даної проблеми. Намагання окремих країн самотужки боротись з торгівлею органами людини малоефективні. Оскільки дана проблема досягла глобального масштабу, то держави повинні працювати злагоджено, об'єднавши зусилля. Загалом, можна сказати, що Україна проходить довгий і важкий шлях до вирішення такої глобальної проблеми як протидія злочинам, пов'язаним із торгівлею людськими органами та тканинами.